

Marko Kovačić
 Prilagodba stranih
 toponima u
 hrvatskom jeziku
 Matica hrvatska
 Zagreb, 2019.

KNJIGA - NOVO

BISTRENJE MUTNIH VODA PRAVOPIISNIH

OSIM ZNANSTVENOG DOPRINOSA, OVAJ RAD IMA I ŠIROKU PRAKTIČNU
 PRIMJENU JER MOŽE POSLUŽITI I KAO POTENCIJALNI PREDLOŽAK ZA
 NORMATIVIZACIJU PRILAGODBE EGZONIMA, A EVENTUALNO I
 ANTROPONIMA I APELATIVA

Zašto u hrvatskom jeziku pišemo Luksemburg (zemlja) i Luxembourg (grad), zašto pišemo Pariz (od Paris) i Rim (od Roma), a New York pišemo izvorno, a ne Njujork, kako ga inače izgovaramo? Zašto još uvijek ne znamo točno kako treba pisati i izgovarati na hrvatskom glavni grad Kine i zašto je prošle godine bilo nesporazuma oko imena grada u kojemu su se održavale Zimske olimpijske igre (Pjongjang ili Pjongčang)? Riječ je, dakako, o toponimima, to jest o imenima mjesta, a znanost o toponimima, tj. jezikoslovna disciplina koja proučava mjesna imena (toponime) sa stajališta njihova podrijetla, sastava i tvorbe, zemljopisne raširenosti, semantičke motiviranosti (značenje prvotnih sastavnica) i sl. zove se toponomastika.

U našoj su literaturi prisutne mnoge nedoumice i nedosljednosti u načinu bilježenja stranih toponima i antroponima (antroponim – stručni jezikoslovni naziv za osobno ime), što je vidljivo i pri površnom pregledu dnevnog tiska i atlasa, ali i domaće i prevedene literature pa i udžbenika, rječnika i enciklopedija. Ta, da ne kažemo posvemašnja zbrka vlada i u pravopisima koji se trenutačno koriste u Republici Hrvatskoj. Današnje opće načelo za prenošenje imena iz drugih jezika kakvo se nalazi u našim pravopisima bilo bi sljedeće: imena iz jezika koji se pišu latinicom prenose se u hrvatski tekst tako kako se pišu, a imena

iz jezika koji se pišu drugim pismima prenose se u hrvatski tekst po ovim ili onim transkripcijskim pravilima. U praksi to, međutim, nije tako. Iz tiska i drugih izvora, koji nisu uvijek odraz pravopisnih uputa svojeg vremena, vidljive su tendencije da se u hrvatskom očuvaju ili izvorne grafije ili posredne, odnosno engleske, dok je u srpskom zapisivanje fonetski prilagodeno postupkom transfonemizacije.

S tih motrišta kreće knjiga Marka Kovačića *Prilagodba stranih toponima u hrvatskom jeziku*. Tema ove knjige hrvatski su nazivi zemljopisnih pojmova na Zemlji, odnosno geografski egzoni (ponašenice) i prilagodbe kroz koje strani nazivi prolaze pri ulasku u naš jezik. Tuđice jezik općenito prilagođava svojem fonološkom sustavu, ali kod prilagodbe egzoni, smatra autor, često se krši načelo analogije jer oni pristižu iz jezika koji su geografski i jezično udaljeniji nego izvori tuđica, koje ipak potječu iz ograničenog broja susjednih jezika, odnosno iz jezika s kojima je jezik primatelj bio u neposrednom dodiru. S obzirom na to da mnogi egzoni ne dolaze u hrvatski jezik iz jezika iz kojih u njega dolaze tuđice, njihov je put prilagodbe pun izazova, objašnjava autor, stoga je ova knjiga, u neku ruku, ujedno i reakcija na neutemeljeno preuzimanje anglosaksonske transkripcije te bi trebala poslužiti kao jezikoslovni savjetnik pri zaobilaženju jezika posrednika kao što su veliki jezici bivših kolonijalnih sila i vratiti bilježenje tuđih toponima hrvatskoj tradiciji.

Marko Kovačić (Zagreb, 1970), prevoditelj, lingvist i redaktor, u ovoj svojoj monografiji s jedne strane daje niz gotovih rješenja, ali i modele i principe koje korisnici mogu primijeniti na dosad neobrađene toponime. Autor ne nudi *ad hoc* rješenja, njegov je diskurs poziv na argumentiranu diskusiju, ali svakako nudi solidne temelje.

Problematika iznesena u ovoj knjizi nije do sada sustavno u hrvatskoj znanstvenoj i stručnoj literaturi opisivana. Tema je suvremena i aktualna, čak vrlo hitna jer bez njezine obrade mediji i atlas ostaju ovisni o posredničkim kolonijalnim jezicima. Osim znanstvenoga doprinosa, ovaj rad ima i široku praktičnu primjenu jer uz navedenu referentnost može, kao što rekostmo, poslužiti i kao potencijalni predložak za normativizaciju prilagodbe egzoni, a eventualno i antroponima i apelativa.

Ivan Rodić